

EGGSHOPPING ... for norske kvinner

Hun solgte sine egg for 5000 KRONER

VIL HELPE
En kvinne som vil hjelpe et par som ønsker å få barn, kan tjene opp til 5000 kroner. Det er hva en kvinne kan tjene på å selge sine egne egg til et russisk par for å hjelpe dem med å få barn.

Onkelsøket
Hvordan finner man et par som ønsker å få barn? Det er en utfordring som mange kvinner som selger sine egne egg til et russisk par, opplever. Mange av dem har vært på utlandet for å møte par som ønsker å få barn.

Hvor egget barn
Mange kvinner som selger sine egne egg til et russisk par, opplever at de ikke får vite hvor barnet blir født. Det er en utfordring som mange av dem opplever.

Utlending borrelse
Mange kvinner som selger sine egne egg til et russisk par, opplever at de ikke får vite hvor barnet blir født. Det er en utfordring som mange av dem opplever.

Fakta
Eggdonasjon er en prosedyre som innebærer at en kvinne donerer sine egne egg til et annet par som ønsker å få barn. Dette kan gjøres på ulike måter, og det er viktig å vite hva som er de vanligste risikoene og fordelene ved denne prosedyren.

Artikkel	Forfatter
Vil hjelpe	Christina Skjold
Onkelsøket	Christina Skjold
Hvor egget barn	Christina Skjold
Utlending borrelse	Christina Skjold
Fakta	Christina Skjold
- Vet ikke hvor nordmenn drar	Christina Skjold

Eggghandel i Russland

**May Linn
Gjerding**

PUBLISERT

To dobbeltsider 3. juni og dobbeltside 4. juni 2007.
Oppfølgere om temaet eggdonasjon/"eggshopping" 5. og 6.juni
2007

REDAKSJON

Verdens Gang AS
REPORTASJEN

Pb. 1185 Sentrum
0107 Oslo
www.vg.no

KONTAKTINFO

May Linn Gjerding
Thorvald meyersgaten89 c
0550 Oslo

Mobil: 41 53 03 24
Epost: may.linn.gjerding@vg.no

Innledning

”Norske kvinner drar på egghandel til utlandet. Eggdonasjon er ikke tillatt i Norge, det er full anledning til å kjøpe donoregg utenfor landegrensene. Særlig populære land for de norske eggshopperne var visstnok Danmark og Spania...”

Da jeg fikk nyss i dette lite belyste fenomenet, avstedkom et umiddelbart ønske om å få være med på en slik prosess. Jeg drøftet saken med kolleger, og ingen av oss hadde hørt om eller sett en reportasje hvor man faktisk ble med et par på en slik reise.

Det endte opp i Russlands hjerte, på en helt spesiell reise med et norsk par. Bitte Birgithe Olsen og samboer Trond Erik Høyby hadde et brennende ønske om å bli foreldre med russiske egg og nordmannens sæd.

Fotografen og undertegnede var til stede i laboratoriet da eggene ble befruktet. Vi vitnet livets start på storskjerm, og så den håndplukkede sædcellens inntog i egget.

Etter mye om og men, fikk vi også møte de dyrebare eggens anonyme donor.

Veien dit: Sjelden har jeg opplevd et tema med så mange tause aktører. Undertegnede henvendte seg også til favorittklinikkene til ufrivillig barnløse nordmenn på egghandel i Europa, i et forsøk på å kartlegge etterspørselen.

Problemstilling

Avdelingsleder og repleder i Oslo var svært positive til å finne ut mer om ”egghandelen”. Høyest på ønskelisten var å bli med en norsk kvinne (og eventuelt mann) til utlandet i dette ærendet. Det var en stor utfordring å finne den passende casen: Noen som ville slippe oss så nært innpå prosessen. Noen som ville prate om temaet i det hele tatt.

Myndighetene har ingen oversikt over hvor mange kvinner som drar ut. Dermed ble det nødvendig å prøve å finne tallgrunnlag fra Europa.

Jobben startet med søking på nettet og samtaler med Bioteknologinemnda. Jeg ønsket å finne:

- Hva de utenlandske fertilitetsklinikkene kunne tilby nordmenn
- Hvordan behandlingene virker og blir utført.
- Hvilke fora jeg kunne finne nordmennene som hadde fått/eller hadde planer om behandling med donoregg i utlandet.
- Hvilke fertilitetsklinikker nordmenn oppsøkte, og fikk behandling hos.
- Gjeldende regler for assistert befruktning i Norge
- Fordeler og motforestillinger i forbindelse med egghandel

Jeg ønsket å få til en nær og menneskelig reportasje, som dokumenterte et pars opplevelse med donorbehandling i utlandet og som satte fokus på fenomenet.

Jakten på en case

Jeg fant ikke stort da jeg søkte på eggshopping, selv om dette er en triviell betegnelse som også ble brukt av Bioteknologinemnda (uformelt) og i utlandet.

Ved søk på eggdonasjon fant jeg en interessant NRK Puls-sak fra 15.05 2006. Nettartikkelen handlet om et norsk par som hadde planer om å dra til Finland for å skaffe assistert befruktning ved bruk av donoregg. Her er lenken til denne artikkelen.

<http://www.nrk.no/programmer/tv/puls/1.1315180>

Jeg leste saken med interesse og kontaktet lege Gudvor Ertzeid ved kvinneklinikken på Rikshospitalet, som hadde tipset det aktuelle paret om klinikker i Spania og Finland. Hun kunne fortelle at norske myndigheter ikke har noen oversikt over hvor mange nordmenn som drar til utlandet. Ertzeid visste ikke om noen som hadde planer om å dra utenlands. Men både hun og Bioteknologinemnda nevnte Ønskebarn, som et organ som ble benyttet av flere av disse kvinnene.

Jeg kontaktet leder Martens Ingvild Brunborg Morton i Ønskebarn, tidligere FUB. Først spurte jeg om hun kunne videreformidle kontakt til en kvinne eller et par som skulle til utlandet for å få behandling med donoregg. Hun prøvde å videreformidle forespørselen

for å høre om noen visste om noen jeg kunne prate med. Svaret ble negativt, og Brunborg Morton spilte ballen videre til en kollega, som heller ikke visste om noen som kunne tenke seg å stille opp i avisen med sitt ærend. Jeg ble forklart at temaet var ømtålig for mange av disse kvinnene å snakke høyt om, blant annet fordi det var en svært personlig sak.

Bitte

I april fant jeg en bruker på forumet ved navn Bitte Birgithe Olsen. Hun hadde skrevet mye om sin historie på medlemsprofilen. I løpet av de siste ti årene hadde 39-åringen brukt nærmere 280 000 kroner i forsøk på å bli gravid i Norge, og på to eggdonasjonsforsøk i Moskva. Paret hadde nå tatt opp lån, og satset sine siste oppsparte kroner på nåværende forsøk med donoregg til 50.000 kroner.

Jeg skrev en e-post til henne, og spurte om vi kunne ta en prat. Vår første samtale var 18. april. Det var en hyggelig og interessant samtale, hvor Bitte fortalte om sine erfaringer med assistert befruktning og eggdonasjon. Hun sa at hun ikke synes det var problematisk å diskutere dette med en journalist/avisen, og ville høre med samboeren hva han synes. Men endelig intervjuavtale var ikke spikret, vi ville avvente og se situasjonen an den nærmeste tiden før avreise.

Mer research

Jeg holdt fremdeles flere muligheter åpne, for å finne den beste. Ettersom dette fertilitetstemaet hadde slått an hos reportasjeledelsen, ble det også vurdert å lage enkeltstående tematiske saker på dette.

Jeg spurte Ingvild Brunborg Morton om jeg kunne få registrere meg på debattforumet til Ønskebarn. Det var helt i orden for henne. Der kunne jeg kommunisere med brukerne av forumet. Hvem som helst kunne også lese debattrådene og brukerprofilene som var lagt inn der. Flere av kvinnene hadde erfaring med assistert befruktning i utlandet.

23. april fikk jeg hennes tillatelse til å legge ut en etterlysning på forumet. Jeg presenterte meg og skrev at jeg drev forarbeid til sak om ufrivillig barnløshet og spurte om vedkommende ville ringe meg. I første omgang var det ikke snakk om intervju, og det ble presisert. Denne meldingen sendte jeg til flere av kvinnene som jeg trodde var interessert å behandling ved bruk av donoregg i utlandet. Jeg fikk noen få svar.

Noen av kvinnene som tok kontakt, ønsket å få assistert befruktning utført i Danmark, og var ikke på jakt etter donoregg. Andre som svarte på henvendelsen, var hyggelige men de torde ikke å stå frem om sitt ærend i avisen. De begrunnet dette med at det ble for personlig, og at slektninger og omgivelsene deres ikke kom til å få vite noe om egghandelen

Vi bestemte oss for å dra

10. mai tok Bitte kontakt per e-post. Hun skrev at hun og samboeren kom til å reise til Moskva 17. mai og lurte på om vi fortsatt var interessert i å være med. Hun og samboeren hadde diskutert saken, og kommer frem til at det var helt i orden for dem at vi eventuelt ble med. Egguttak fra donor og befruktning skulle skje fire dager senere. 24. mai var dagen innsettingen av de befruktete eggene skulle skje.

Avreisen var nært forestående. Paret hadde fått god tid til å tenke seg om, og ville fortsatt ha oss med. En av intensjonene var å sette fokus på erfaringene, vilkårene og kostnadene til norske kvinner og par som oppsøker fertilitetsklinikker i utlandet for eggdonasjon.. Klinikkerne finner de gjerne på nettet eller via bekjente. Det er svært varierende kvalitet på behandlingstilbud og prisnivå på ulike klinikker i Europa og andre steder i verden hvor eggdonasjon og hensyn til donorer er dårligere regulert/eller ikke regulert. Sjansen til å få være med å dokumentere denne spesielle reisen å nært hold, og belyse temaet, var unik.

14. mai la undertegnede frem muligheten for reportasjeledelsen, og fikk GO ! Da ble det hastverk med å få på plass visum til Russland. Det ordnet seg i aller siste liten, med tanke på den snaue tiden før avreise.

Det var vesentlig å få aksept fra klinikken til følge det norske paret så tett som mulig, slik de hadde samtykket til. Jeg formidlet henvendelsen om dette via pasientkontakten på klinikken Bitte hadde funnet, Altra Vita IVF Clinic. Jeg gjorde det klart at vi ønsket å følge det norske paret og stille noen spørsmål til ledelsen også på etisk plan. Det gikk omsider bra, selv om det tok noen nervepirrende dager før det endelige svaret kom: Velkommen.

Altra Vita

Vel fremme i Moskva, møtte vi paret for første gang. Vi hadde snakket mye på telefon og sendt e-post frem og tilbake forut for det. Paret var innforståtte med at det også ville bli tatt opp motforestillinger i saken, og var innstilte på å gjennomføre avisprosjektet også dersom forsøket ikke førte frem.

Vi fulgte paret til Altra Vita IVF Clinic dagen egguttaket og den assisterte befruktningen fant sted. Der traff vi pasientkontakten, Oxana Penzina, som snakket ganske godt engelsk. Vi måtte hele tiden spørre om vi kunne bli med inn å ta bilder, i ellers lukkede rom og hadde også en forespørsel om å få treffe donoren til Bitte og Trond. Det var mye venting på godkjenning. Pasientkontakten sa hun skulle prøve å spørre henne, men forberedte oss på at svaret kom til å bli nei.

For oss var det et stort ønske å få treffe den russiske eggdonoren. Vi ønsket å stille henne spørsmål om hvorfor hun donerte egg, hva tanker hun hadde om prosessen, hvor mye

hun fikk betalt, hvor mange ganger hun kunne være donor osv.

Bitte og Trond var naturlig nok spente. Hun syntes det var greit om vi fikk prate med donor, men hun ville ikke selv se hvordan kvinnen så ut på bilde.

Vi pratet med en imøtekommende og hjelpsom sjefslege, men fikk ikke så utfyllende svar på alle spørsmålene vi hadde. Administrerende direktør Sergey Yakovenko ved Altra Vita IVF Clinic i Moskva var bortreist, så vi gjorde en avtale med pasientkontakten om å stille ham spørsmål på e-post senere i uken. Vi spurte igjen om å få treffe donor og mot alle odds sa hun at det var OK, dersom donor samtykket til dette selv. Uansett kunne vi få snakke med en annen donor, som ikke hadde tilknytning til det norske paret.

En russiske kvinnen sa først nei til å møte oss. Vi fikk svaret fra en alvorlig, hoderystende pasientkontakt. Etter timer på ventebenen sammen med Bitte og Trond, spurte jeg pasientkontakten om hun kunne viderebringe våre spørsmål til henne på et stykke papir og notere svarene. Etter ny betenkningstid gikk donorkvinnen med på et kort møte med oss likevel. Vi fikk møte henne sittende ved siden av en annen donor. Nordmennesenes donor skjulte seg bak et forheng, hvor bare bena stakk ut. En tolk videreformidlet spørsmålene til de to. Ingen av dem hadde særlige ønsker om å bli fotografert, men gikk med på å bli tatt bilde av bakfra. Kvinnene svarte svært ordknapt, men møtet gjorde sterkt inntrykk likevel.

Vi tilbrakte mye tid sammen med Bitte og Trond, både på klinikken og utenfor. Vi spiste middager sammen og ble bedre kjent. De delte mange av tankene de hadde om situasjonen for forventningene. Vi kom til Moskva den 20. mai. De to påfølgende dagene brukte to dager på klinikken og på samtaler før og etter. 23. mai dagen dro fotografen og undertegnede tilbake til Norge.

Hvor dro de andre ”eggshopperne”?

Det var også enkelte kvinner som foretrakk e-postkorrespondanse frem og tilbake. Noen av dem vurderte å stille opp flere ganger, men det passet ikke likevel. Disse kvinnene fortalte imidlertid mye om hvor de reiste.

Ønskebarn hadde spurt dem og laget en oversikt som gjaldt for brukerne av forumet. Jeg kontaktet alle klinikkene som jeg fant navngitt på ønskebarn.no I tillegg fant jeg noen selv via nettsøk. I alt kontaktet jeg 16 fertilitetsklinikker per e-post, og sendte en rekke spørsmål om norske pasienter og hvilke behandlinger de fikk. Noen av disse ringte jeg til, men fant snart ut at e-post var den enkleste tilnærmingen.

De to danske klinikkene(Ciconia og StorkKlinik) jeg hadde henvendt meg til svarte. Jeg fikk også svar fra Altra Vita-klinikken i Finland. Resten av de europeiske klinikkene unnlot å svare, eller ønsket ikke å oppgi noen svar.

Erfaringer

Jeg var ikke fristilt fra andre oppgaver før i de nærmeste dagene før avreise, og etter hjemkomsten fra Russland. Det har blitt gjort mye mellom slagene, men også vært mange sene kvelder hvor jeg har snakket med flere av kvinnene jeg etter hvert kommuniserte med før Bitte dukket opp. Jeg har brukt mange timer på research også etter arbeidstid. Det var hyggelig med mottakelsen saken fikk da den var under utarbeidelse i redaksjonen. Interessen var stor og saken ble bearbeidet og foredlet så mye det lot seg gjøre, ikke minst visuelt.

Men målet var hele tiden klart. Å fortelle det norske parets historie nøyaktig slik den fremsto, på en hensynsfull måte. Fremdeles i dag vet ikke norske myndigheter hvor mange nordmenn som benytter seg av mulighetene for egg- og sæddonasjon i utlandet. Ingen vet hvor de drar, utenom klinikkene og kvinnene selv. Det er delte syn på egghandel og eggdonasjon, noe som kom til syne i sakens oppfølging.

Vi var vitne til hvordan prosessen kan være. I dette tilfellet følelsesladet, håpefullt og brutalt. Det befruktete egget levde en kort tid, men utviklet seg aldri til et barn.

Oslo 10.januar 2008

May Linn Gjerding